

การส่งผ่านนโยบายการเงินผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

นาย คมกฤษ หาญเจริญศักดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0604-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕๑๐๑๕๖๑๑

MONETARY TRANSMISSION THROUGH BANK LENDING CHANNEL IN THAILAND

Mr. Komkrit Harnchareansak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0604-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การส่งผ่านนโยบายการเงินผ่านช่องทางทางการเงินของธนาคาร
พาณิชย์ในประเทศไทย
โดย นาย คมกฤช หาญเจริญศักดิ์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. จูน เจริญเสียง

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โสเถียร มัลลิกะมาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. จูน เจริญเสียง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์)

..... กรรมการ
(ดร. เมทินี ศุภสวัสดิ์กุล)

คมกฤษ หาญเจริญศักดิ์ : การส่งผ่านนโยบายการเงินผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. (MONETARY TRANSMISSION THROUGH BANK LENDING CHANNEL IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : อ. ดร. จุน เจริญเสียง, 109 หน้า. ISBN 974-17-0604-9.

การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใช้นโยบายจะต้องมีความเข้าใจในกลไกการทำงานของนโยบายการเงิน และเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษากลไกการส่งผ่านนโยบายการเงินผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และทำการเปรียบเทียบผลของการส่งผ่านที่มีต่อการดำเนินงานของธนาคารขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โดยเลือกใช้แบบจำลอง Vector Autoregressive (VAR) ในการทดสอบ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ผลด้วยการคำนวณ Impulse Response Function และ Variance Decomposition จากแบบจำลองที่สร้างขึ้น ทั้งนี้ตัวแปรที่เลือกใช้แบบจำลองประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตร ตัวแปรงบดุลธนาคาร (อันประกอบด้วย ปริมาณเงินฝาก ปริมาณสินเชื่อ และปริมาณหลักทรัพย์) ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม และดัชนีราคาผู้บริโภค และทำการประมาณค่าแบบจำลองโดยใช้ข้อมูลรายเดือนในช่วง มีนาคม 2537 ถึง พฤศจิกายน 2544 แต่เมื่อทำการทดสอบแบบจำลอง VAR ด้วยวิธี Chow Test พบว่าโครงสร้างแบบจำลองระหว่างช่วงก่อนและหลังเปลี่ยนนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้นแบบจำลองที่ใช้ในการทดสอบจึงถูกแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลาด้วยกัน คือ ช่วงก่อนลอยค่าเงินบาท (มีนาคม 2537 ถึง มิถุนายน 2540) และช่วงหลังลอยค่าเงินบาท (กรกฎาคม 2540 ถึง พฤศจิกายน 2544)

ผลการคำนวณ Impulse Response Function แสดงให้เห็นว่า ทั้งช่วงก่อนและหลังเปลี่ยนนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน ไม่พบว่ามี การส่งผ่านนโยบายการเงินผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรมิได้ส่งผลกระทบต่อตัวแปรงบดุลของธนาคารทั้ง 2 ขนาด ส่วนผลที่ได้จากการคำนวณ Variance Decomposition พบว่า อัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนของปริมาณสินเชื่อของธนาคารขนาดเล็กมากกว่าธนาคารขนาดใหญ่ ดังนั้นถึงแม้ว่าผลที่ได้จาก Impulse Response Function จะไม่พบการส่งผ่านนโยบายการเงินผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร แต่การทดสอบด้วย Variance Decomposition ชี้ให้เห็นว่า ถ้าการดำเนินนโยบายการเงินสามารถส่งผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร ธนาคารขนาดเล็กจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการเงินมากกว่าธนาคารขนาดใหญ่

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์..... ลายมือชื่อนิติ..... *ANAN* *หาญเจริญศักดิ์*
ปีการศึกษา..... 2544..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *จุน เจริญเสียง*

428 55576 29 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD MONETARY POLICY / MONETARY TRANSMISSION / BANK LENDING CHANNEL

KOMKRIT HARNCHAREANSAK : MONETARY TRANSMISSION THROUGH BANK
LENDING CHANNEL IN THAILAND. THESIS ADVISOR : JUNE CHAROENSEANG,
Ph.D., 109 pp. ISBN 974-17-0604-9.

To achieve the optimal monetary policy result, the policy makers must have accurate understanding of monetary transmission mechanism. So, after considering the importance of commercial bank loan in Thailand's economy, this study aims to examine the bank lending channel of monetary transmission mechanism and to investigate the effect of monetary policy on the operation of large and small banks. In the study, the Vector Autoregressive Model (VAR) is employed and the monetary transmission mechanism observed via Impulse Response Function and Variance Decomposition. The VAR models which consist of four endogenous variables are estimated by using monthly data from March 1994 to November 2001. The set of endogenous variables built into the models includes the repurchase market rate, the bank balance sheet variables (consisting of deposits, loans and securities), the manufacturing production index and the consumer price index. However, the results from Chow Test indicate that there exists a structural break in the model according to a change in exchange rate regime after July 1997. Consequently, the model is separated into two sub-periods, before implementing floating exchange rate regime (March 1994 – June 1997) and after implementing floating exchange rate regime (July 1997 – November 2001).

The results from Impulse Response Functions show that the bank balance sheet variables do not respond to a shock in repurchase market rate both before and after the change in exchange rate regime. This explains that we can not find the evidence of bank lending channel in both periods. For the interpretation by Variance Decomposition method, the findings indicate that the explanatory power of the repurchase market rate shock to variations in small banks loan is larger than the explanatory power to variations in large banks loan. Although the Impulse Response Functions do not show the evidence of bank lending channel, the Variance Decomposition explains that the lending behavior of large banks seems to be less sensitive to monetary shocks than the lending behavior of small banks, if the bank lending channel is working.

Field of study.....Economics.....Student's signature...Komkrit Harnchareansak
Academic year.....2001.....Advisor's signature...June Charoenseang

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. จูน เจริญเสียง ผู้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์แก่ข้าพเจ้า นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร. โสเถียร มัลลิกะมาส รองศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิมานนท์ ดร. เมทินี ศุภสวัสดิ์กุล และ ดร. ทิตนันท มัลลิกะมาส ที่ให้คำแนะนำแก่ข้าพเจ้าและช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณในกำลังใจและการสนับสนุนของบิดา มารดา ตลอดจนความช่วยเหลือต่างๆของเพื่อนๆ ศ.ม.ทุกท่าน ซึ่งได้ช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลงได้

ในท้ายที่สุดนี้ คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบให้แก่บิดา มารดา และอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แก่ข้าพเจ้าในทุกระดับการศึกษา

คมกฤษ หาญเจริญศักดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. นโยบายการเงินและความสำคัญของสินเชื่อในประเทศไทย.....	6
2.1 กรอบในการดำเนินนโยบายการเงิน.....	6
2.1.1 การผูกค่าเงินบาทกับค่าเงินสกุลอื่นหรือกับตะกร้าเงิน.....	6
2.1.2 การกำหนดเป้าหมายทางการเงิน	7
2.1.3 การกำหนดเป้าหมายเงินเพื่อ	8
2.2 เครื่องมือนโยบายการเงิน	9
2.3 นโยบายการเงินกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์.....	11
2.4 ภาพรวมของตลาดสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย.....	15
3. แนวคิดเชิงทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์.....	20
3.1 แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	20
3.1.1 แนวคิดเชิงทฤษฎีเบื้องต้น	20
3.1.2 แนวคิดเชิงทฤษฎีและแบบจำลองการส่งผ่านนโยบายการเงิน ผ่านช่องทางการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร.....	28
3.2 วรรณกรรมปริทัศน์.....	32
3.2.1 งานที่ทำการศึกษาในต่างประเทศ.....	32
3.2.2 งานที่ทำการศึกษาในประเทศไทย.....	40

	หน้า
4. วิธีการศึกษา.....	46
4.1 การทดสอบ Unit Root.....	46
4.2 แบบจำลอง Vector Autoregressive	48
4.2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	49
4.2.2 การทดสอบจำนวนความล่าช้าที่เหมาะสม.....	53
4.2.3 Impulse Response Function.....	54
4.2.4 Variance Decomposition.....	57
4.3 การทดสอบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของแบบจำลอง.....	58
4.4 ลักษณะของข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล.....	60
5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5.1 การทดสอบ Unit Root.....	61
5.2 การเลือกจำนวนความล่าช้าที่เหมาะสม.....	63
5.3 การทดสอบการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของแบบจำลอง.....	65
5.4 การทดสอบ Unit Root กับข้อมูลในช่วงก่อนและหลังเปลี่ยนนโยบาย อัตราแลกเปลี่ยน.....	68
5.5 การเลือกจำนวนความล่าช้าที่เหมาะสมสำหรับแบบจำลอง ในแต่ละช่วงเวลา.....	71
5.6 Impulse Response Function.....	75
5.6.1 ผลกระทบจากอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรที่มีต่อปริมาณ เงินฝาก.....	75
5.6.2 ผลกระทบจากอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรที่มีต่อปริมาณ สินเชื่อ.....	76
5.6.3 ผลกระทบจากปริมาณสินเชื่อที่มีต่อดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม.....	77
5.6.4 ผลกระทบจากปริมาณสินเชื่อที่มีต่อดัชนีราคาผู้บริโภค.....	78
5.6.5 ผลกระทบจากอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรที่มีต่อปริมาณ หลักทรัพย์.....	79
5.7 Variance Decomposition.....	83
5.7.1 ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณ เงินฝาก.....	83

สารบัญ (ต่อ)

ณ

หน้า

5.7.2	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณ สินเชื่อ.....	84
5.7.3	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ดัชนีผลผลิต อุตสาหกรรม.....	84
5.7.4	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ดัชนีราคา ผู้บริโภค.....	85
5.7.5	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณ หลักทรัพย์.....	86
5.8	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
6.	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	98
6.1	สรุปผลการวิจัย.....	98
6.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	101
6.3	ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในอนาคต.....	104
	รายการอ้างอิง.....	105
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	109

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1	เปรียบเทียบสินเชื่อที่ปล่อยโดยธนาคารและมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่ม G-7 และกลุ่มอาเซียน ในปี 2533 และปี 2542..... 2
1.2	มูลค่าคงค้างตราสารหนี้ภาคเอกชนและปริมาณเงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยในช่วงปี 2538 ถึง 2544..... 3
2.1	การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในช่วงปี 2531 ถึง 2544..... 14
2.2	สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงเวลาต่างๆ จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ..... 18
5.1	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรที่ใส่ในแบบจำลอง VAR 62
5.2	ผลการทดสอบจำนวนความล่าช้าที่เหมาะสมของแบบจำลอง VAR 64
5.3	ผลการทดสอบการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของแบบจำลอง VAR..... 66
5.4	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรที่ใส่ในแบบจำลอง VAR ในช่วงเวลาที่หนึ่ง..... 69
5.5	ผลการทดสอบ Unit Root ของตัวแปรที่ใส่ในแบบจำลอง VAR ในช่วงเวลาที่สอง..... 70
5.6	ผลการทดสอบจำนวนความล่าช้าที่เหมาะสมของแบบจำลอง VAR ในช่วงเวลาที่หนึ่ง..... 72
5.7	ผลการทดสอบจำนวนความล่าช้าที่เหมาะสมของแบบจำลอง VAR ในช่วงเวลาที่สอง..... 74
5.8	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณเงินฝากในช่วงเวลาที่หนึ่ง..... 87
5.9	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณเงินฝากในช่วงเวลาที่สอง..... 88
5.10	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณสินเชื่อในช่วงเวลาที่หนึ่ง..... 89
5.11	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณสินเชื่อในช่วงเวลาที่สอง..... 90
5.12	ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในช่วงเวลาที่หนึ่ง..... 91

สารบัญตาราง (ต่อ)

๗

ตาราง	หน้า
5.13 ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม ในช่วงเวลาที่สอง.....	92
5.14 ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ดัชนีราคาผู้บริโภคในช่วง เวลาที่หนึ่ง.....	93
5.15 ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ดัชนีราคาผู้บริโภคในช่วง เวลาที่สอง.....	94
5.16 ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณหลักทรัพย์ในช่วง เวลาที่หนึ่ง.....	95
5.17 ความแปรปรวนของค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ปริมาณหลักทรัพย์ในช่วง เวลาที่สอง.....	96

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ		หน้า
2.1	ปริมาณสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยตั้งแต่ปี 2515 ถึง 2544.....	16
2.2	สัดส่วนสินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศตั้งแต่ปี 2525 ถึง 2544.....	17
2.3	สัดส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์ในระบบธนาคารพาณิชย์ตั้งแต่ปี 2515 ถึง 2544.....	17
5.1	ผลจากการคำนวณ Impulse Response Function ในช่วงเวลาที่หนึ่ง.....	81
5.2	ผลจากการคำนวณ Impulse Response Function ในช่วงเวลาที่สอง.....	82